

ל"ז נ"א

הנושא = מועד למין אחד האם הוא מועד למין השני

לעת רב זביד: אינו מועד רק לאלו שאינו שבוודאי לא נוגח אותם, אבל בסתמא {אלו שאין לנו יודעים אם מועד אליהם, מחמת שלא ראה אותם, וממילא לא נגחם} הוא ג"כ מועד אליהם, משום שמה שלא נגחם הוא לא מכוח שאינו רוצה לנגוח אותם, אלא משום שלא ראה אותם.

וגורם במשנה "ואינו מועד" משום שכדי שלא יהיה מועד למין אחר הוא רק באופן שאנו יודעים בזיכור שאינו נוגחם. לעת רב פפא: בסתמא הוא אינו מועד אליהם, משום שכדי להיות מועד, הוא רק באופן שהוא נוגח בוודאי, אבל בסתמא אינו מועד.

וגורם במשנה "אינו מועד" משום שכדי שלא יהיה מועד למין אחר הוא גם באופן של סתמא.

לסיכום: אם גורסים: "ואינו מועד" – סתמא הוא מועד.

ואם גורסים: "אינו מועד" – סתמא לא הוא מועד.

	<u>רישא</u> מועד לאדם ואינו מועד לבהמה	<u>סיפא</u> מועד לקטנים ואינו מועד לגדולים
הראיה	רב פפא מביא מזה ראייה: אי אמרת בשלמא סתמא לא הוא מועד, א"כ יכ כחן חידוש שאפי' אם הוא מועד לאדם, מ"מ לא הוא מועד לבהמה. אבל אי אמרת סתמא הוא מועד, א"כ אם מבהמה לבהמה הוא מועד, א"כ מאדם לבהמה לא כ"ש.	רב זביד מביא מזה ראייה: דאי אמרת בשלמא בסתמא הוא מועד, א"כ משנתנו מחדשת שדווקא אם ראינו שאינו נוגח לגדולים אינו מועד אליהם, אבל בסתמא הוא מועד גם לגדולים. אבל אם אמרת שבסתמא לא הוא מועד, א"כ אם מקטנים לקטנים דעלמא לא הוא מועד (= אם הוא מועד לשורים קטנים אינו מועד ע"ד משל לכבשים קטנים) א"כ מקטנים לגדולים בוודאי שאינו מועד.
הדחיה	רב זביד דוחה את הראיה: רישא מיירי לעניין חזרה, היינו לאחר שהבהמה היתה מועד, והיא חוזרת בה לאחר שהיא ראתה ג"פ ולא נגחה, אמנם החזרה שלה היא רק לעניין הבהמה, אבל לעניין אדם היא עדיין מועד, והיה מן המקום לומר שהיות ולא חזרה בה מן האדם, א"כ חזרת הבהמה לא היא חזרה, קמ"ל שעכ"פ חזרת הבהמה היא חזרה.	רב פפא דוחה את הראיה: אע"פ שמועד לקטנים ממין זה לא הוא מועד לקטנים ממין אחר, מ"מ היה הו"א לומר שמ"מ לגדולים ממין זה סתמא יהיה מועד, מכיוון שאפשר לומר היות ומלאנו שהוא נוגח ממין זה, א"כ אין נפק"מ בין קטנים או גדולים, קמ"ל שאפי' במין זה עצמו לנו מבדילים בין הקטנים לגדולים.

ראיה א' דברי סומכוס: מועד לאדם מועד לבהמה מק"ו, משמע מזה שה"ק חולק וס"ל שלא הוא מועד, ומוכן מזה שה"ק ס"ל בסתמא לא הוא מועד, והקה על רב זביד.

ונדחה: דברי סומכוס מיירי לעניין חזרה, ודעת סומכוס שאם חזר מבהמה ולא חזר מאדם לא הוא חזרה, מכוח ק"ו, שאם מאדם לא חזר ק"ו מבהמה.

ראיה ב' מהמשנה אמרו לפני רבי יהודה: ה"ז מועד לשבתות ואינו מועד לחול? אמר להם: לשבתות – משלב נזק שלם, לימות החול – משלב חצי נזק. לנו רואים כחן מו"מ בין ת"ק לרבי יהודה, אם לנו גורסים "ואינו מועד" היינו שאנו יודעים בזיכור שהוא מועד רק לשבתות ואינו מועד לימות החול, א"כ המעשה ברור, רק ההלכה אינו ברורה, לכך ת"ק מביאים מעשה מבורר, ושאלים את רבי יהודה מה הדין.

אבל אם לנו גורסים "אינו מועד" היינו שאין לנו וודאות שאינו מועד לחול, אלא שרק בשבת ראינו אותו נוגח, אבל בימות החול לא ראה בהמות אחרות, א"כ אינו מובנים דברי ת"ק, דהרי דבריהם הם כהחלטה, דהוי כאומרים: הוא אינו מועד בחול מפני שלא ראינו אותו מועד. ורבי יהודה עונה להם שהן הכי נמי אינו מועד, א"כ דברי ת"ק אינם שאלה בהלכה, אלא פסק, ורבי יהודה עונה להם באותו דרך, א"כ אין כחן מו"מ, אלא דברי ת"ק ודברי רבי יהודה שווים.

ראיה ג'

כדי להבין את הראיה ראוי להקדים: ראוי לדעת שיש הבדל יסודי בהבנת דברי המשנה בין רב זביד לבין רב פפא, כי אם אנו גורסים "ואינו מועד" היינו שראינו שהוא אינו מועד, א"כ כל הרישא הוא חלק מתיאור המעשה. אבל אם אנו גורסים "אינו מועד" א"כ המעשה הוא רק שנגח מין אחד, ואנו מדייקים מזה שצסתמא הוא אינו מועד למין השני.

א"כ לפי דברינו אינו מובן המשך המשנה לפי הגורסים "אינו מועד" משום שלפי"ז ברישא כבא יז הכרעה הילכתית, דדברי המשנה "שור שהיא מועד למינו אינו מועד לשאינו מינו" יז במשפט זה שני חלקים: (1) המעשה – שור שהיא מועד למינו, היינו שראינו שהוא מועד למין אחד, אמנם לשאר המינים לא ראינו הא הוא מועד או אינו מועד. (2) הכרעה הילכתית – אינו מועד לשאינו מינו, היינו שהוא אינו מועד לשאר המינים. א"כ בחלק משנה זו כבר ראינו את ההכרעה הילכתית, א"כ אינו מובן מדוע אנו כריכים כסוים את שהיא מועד לו משלם נזק שלם וכו'.¹

יום א'	יום ב'	יום ג'	יום ד'	יום ה'	יום ו'	הדין
שור ונגח	שור ונגח	שור ונגח	שור ולא נגח	שור ונגח	שור ולא נגח	נעשה מועד לסרוגין לשוריים
שור ונגח	חמור ולא נגח	סוס ונגח	גמל ולא נגח	פרד ונגח	ערוד ולא נגח	נעשה מועד לכל בסרוגין
שור ונגח	שור ונגח	שור ונגח	חמור ונגח	גמל ונגח		איבעיא האם הוא מועד רק לשוריים, או שמועד לכל הבהמות? ²
חמור ונגח	גמל ונגח	שור ונגח	שור ונגח	שור ונגח		איבעיא האם הוא מועד רק לשוריים, או שמועד לכל הבהמות? ³
שבת	שבת	שבת	אחד בשבת	שני בשבת		איבעיא האם מועד רק לשבתות, או שמועד גם לימות החול.
ה' בשבת	וערב שבת	שבת	שבת	שבת		איבעיא האם מועד רק לשבתות, או שמועד גם לימות החול? ⁴
ט"ז לחודש	י"ז לחודש	י"ח לחודש				תלוי במחלוקת רב ושמואל לענין וסחות? ⁵
שופר ונגח	שופר ונגח	שמע שופר ונגח				נעשה מועד לשופרות.

¹ אמנם לפי המ"ד שגורס "ואינו מועד", מובן, משום שכל הרישא הוא תיאור של המעשה, ממילא הסיפא הוא הכרעה הילכתית שאת שהוא מועד לו משלם נ"ש וכו'.

² עי' בתוס' שמבאר שמירי שבשוורים הראשונים ראה בהמות אחרות ולא נגח, וממילא האבעיא לפי רב זביד, אמנם הרי"ף מבאר שהאיבעיא לפי רב פפא.

³ ומבאר התוס' שאבעיא זו הוא בדרך את"ל שהשור השלישי הולך בתר שוורים מחמת שני טעמים" (1) בתר קמא אזלינן. (2) בתר שוורים אזלינן שהוא מינו. אבל במיקרה זו ה"קמא" הם מינים אחרים, א"כ יתכן שיהיה מועד לכל.

⁴ גם כאן האיבעיא הוא בדרך את"ל, כנ"ל.

⁵ בדינים רבים אנו משווים עניין מועד של בהמה לענין קביעת הוסתות של האשה, שהוא ג"כ תלוי בג"פ, ואשה שהיא רואה ג"פ ביום י"ז לדוגמא, ממילא בפעם הג' היא כבר מועדת ליום י"ז, ונעשה קביעת וסת ליום זה, אבל כאן הרי אנו רוצים לעשות קביעת וסת לדילוג, היינו כל ראה יש בה דילוג של יום, ממילא דעת שמואל שמה שראתה פעם ראשונה ט"ז, אינה מן המניין, מכיוון שאין אנו רואים בראיה זו שיש כאן דילוג, ורק בראיה של י"ז ו"ח, אנו רואים עניין הדילוג, ממילא רק אם תראה שוב ב"ט, שכעת אנו רואים כאן ג"פ בדילוג, נעשה קביעות לדילוג. אבל רב סובר שבכל מיקרה נעשית מועד לדילוג. וא"כ גם כאן, לרב שור מועד בפעם הג', ולשמואל רק אם יהיה עוד נגיחה בדילוג.